

Nr 905

Av herr Gustafsson i Borås, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 138, med förslag till lag om ändrad lydelse av 16 kap. 13 § brottsbalken m. m.

De i proposition 138 föreslagna ändringarna och tilläggen i djurskyddslagstiftningen innebär välkomna förbättringar. Propositionen synes mig dock ha åtskilliga brister som jag här vill fästa uppmärksamheten på.

Förbud mot att handha djur

Redan i förarbetena till 1944 års djurskyddslagstiftning föreslogs ett stadgande som skulle möjliggöra för domstol att meddela förbud för djurplågare att ta befattning med djur. Givetvis tänkte man här främst på personer som trots fällande domar fortsätter att plåga djur. För en tid av minst ett och högst fem år eller för alltid skulle förbud kunna utfärdas mot att äga, sköta, köra, slakta eller syssla med djur. Något förslag här om upptogs inte i propositionen 1944. Bestämmelser med liknande innebörd finns i norsk, dansk och tysk lagstiftning.

Ett liknande förslag som ovan nämndes har framkommit under förarbetena till den nu föreliggande propositionen, dock med den ändringen, att förbudet ej skulle kunna gälla ägande av djur. Av remissinstanserna har bl. a. riksåklagarämbetet, veterinärstyrelsen och medicinalstyrelsen tillstyrkt förslaget. Departementschefen framhåller att det inte är tillfredsställande att t. ex. en person döms för djurplågeri mot kreatursbesättning och tvingas nedslakta densamma men snabbt skaffar en ny besättning och missköter denna tills ny dom avkunnas. Likväl avstyrks förslaget. Enligt min uppfattning bör det genomföras.

Lyckligtvis är det här fråga om ett mycket litet antal personer. En samhällsreaktion mot sådana notoriska djurplågare i enlighet med det förslag, som framlagts av utredningsmannen hovrättspresident Mauritz Wijnbladh, har därför inte på långt när den ekonomiska räckvidd som t. ex. körkortsindragningar, med vilka åtgärden närmast kan jämföras.

De s.k. terrängritterna

Det uppenbara djurplågeriet vid de olympiska terrängritterna i Stockholm 1956 och Rom 1960 (även i det senare fallet deltog svenskar) och vid de svenska mästerskapen i Skabersjö 1962 väckte stor uppmärksamhet och indignation. Som exempel på påfrestningar som hästar kan utsättas för vid

terrängritter vill jag återge följande ur Djurskyddsföreningens skrivelse till utredningsmannen år 1962:

I Helsingfors 1952 eliminerades 19 av de startande ekipagen, vid VM i Basel 1954 bröt en häst benet och måste skjutas, vid EM i Windsor 1955 bröt en häst ryggen, i Stockholm 1956 måste 13 ekipage avbryta tävlingen och en häst skadades och måste skjutas, i Rom 1960 avlivades två hästar efter skador och i Skabersjö 1962 förmådde endast 3 av 12 ekipage fullfölja tävlingen, medan en häst bröt benet och måste skjutas.

Tävlingsarrangörerna har velat göra gällande, att olyckor beror på dåligt väder och att det enligt bestämmelserna ej är tillåtet att avbryta en tävling under regn eller att förbättra banorna genom sandning. Det förefaller dock troligt att huvudanledningen till det som inträffat är att tävlingen är alltför svår. Den är en kombinerad distans- och hindertävling med — i Stockholm 1956 — en sammanlagd sträcka på 35 km.

På grund av flera anmälningar igångsattes 1956 polisutredningar, men åtal anställdes inte. Riksåklagaren förklarade att hästarna visserligen hade tillfogats lidande men inte av sådan art att åtal kunde ifrågakomma.

Några uppenbara skandaler har såvitt bekant ej inträffat sedan 1962 vid dessa relativt sällan arrangerade tävlingar, men då deras karaktär såvitt är känt inte har ändrats måste risk för djurplågeri kvarstå. Det torde även gälla vid den mycket omfattande träning, då ingen publikinsyn förekommer. Ett förbud mot tävlingar i terrängritt, som ingår i modern femkamp, hotar inte några livsviktiga intressen. Från militärt håll har vid flera tillfällen framförts förslag om att utbyta terrängritten mot terrängkörning med motorecykel.

Det i propositionen framlagda förslaget om rätt för närvarande veterinär att bryta tävling torde ha begränsad betydelse för terrängritterna. Veterinärkontroller kan inte eliminera de risker som är förknippade med tävlingarnas allmänna uppläggning. T. ex. hopp över hinder vid ett djupt dike förutsätter orimliga ansträngningar för hästarna, särskilt mot slutet av en milslång bana. Med folkvreden mot terrängritterna 1956 och senare i minnet är det uppenbart, att en överväldigande opinion i vårt land skulle med glädje hälsa ett förbud mot denna grymma form av hästsport. Jag anser därför att ett sådant förbud nu bör införas.

Djurskyddsparagraferna och hästsporten

En väsentlig förutsättning för att paragrafer i lagarna skall få någon effekt är dock att polismyndighetens effektivitet på området ökas. Trots att lagen ger polisen särskilda befogenheter att ingripa mot djurplågeri, bl. a. vid trav- och galopptävlingar, torde någon polisövervakning ur djurskyddssynpunkt i regel ej förekomma vid dessa.

Polismyndigheterna måste därför aktiveras när det gäller att beivra djurplågeri vid hästtävlingar. Utan anmälningar från djurskyddsorganisationerna är det inte säkert att det hade blivit några undersökningar om händelserna under terrängritten. 1964 polisanmäldes att en häst på Täby galoppbana hade störtat och dött under tävling (han hade också tidigare fått blodstörtning). Några år tidigare drevs tre hästar i döden på trav- eller galoppbanor under en kort tidsrymd utan att åtal anställdes mot de ansvariga. Om en häst drives i döden, t. ex. i skogsbruket, gissar jag att den ansvarige inte kan undgå fällande dom. Detta måste gälla även inom tävlingssporten. Om den nu föreslagna skärpningen av brottsbalkens djurskyddsparagraf i detta hänseende skall få någon avgörande inverkan, kan detta ske endast under förutsättning att polisens uppsikt över hästsporten och tillämpning av lagarna i hög grad skärpes.

Den 23 augusti 1965 hade Dagens Nyheter en notis om djurplågeri vid tävlingarna i Axevalla. Det var en häst som "i fjärde loppet formligen piskades i mål" och dagen förut hade samma stackars häst utsatts för "en lika omdömeslös och brutal drivning". Såvitt jag känner till har ingen ifrågasatt riktigheten av DN:s skildring, som här anföres som typexempel. En privatperson gjorde omedelbart polisanmälan, vilken emellertid ännu i slutet av oktober ej är slutförd. Är detta något enstaka exempel? Alla Sveriges TV-tittare vet att så inte är fallet. De kan gång efter annan konstatera — ibland i ultrarapid — att hästar piskas in i mål.

Hästsportorganisationernas interna bestraffningssystem är en viss men inte tillräcklig garanti mot misshandel och överansträngning. Djurvänner- nas tidning Djurskyddet redogjorde i nr 3 år 1964 för en undersökning om denna interna bestraffning som gjorts vid Lunds universitets juridiska fakultet. Enligt denna utdelades 1963 inom travsporten 117 bestraffningar för hård drivning med spö och missbruk av spö. Körförbud har meddelats och hästägare har avstängts. Troligen har flertalet åtgärder vidtagits med anledning av händelser under tävling. Hur träning övervakas, som måste vara mycket mer omfattande, är mindre känt. Även sedan den i propositionen föreslagna tävlingsövervakningen av veterinär införts, kvarstår behovet av kontroll under träningen, helst kontinuerlig kontroll, även om den endast kan omfatta den vid banor bedrivna träningen och ej när privatpersoner som tränar på annat håll.

Troligen måste man förutsätta, att ingen hästsport kan bedrivas utan ett visst mått av djurplågeri eller risk för djurplågeri. Då det torde vara svårt att ens begränsa tävlingarna, återstår möjligheten att införa en omfattande bevakning och att hos de ansvariga och hos polisen inskräpa att hästsporten omfattas av djurskyddslagstiftningen.

För detta ändamål skulle jag anse det önskvärt att vederbörande lagutskott i sin motivering i skrivningen om proposition 138 framhåller vikten

av att polisen bättre övervakar tävlingarna, att övervakning stickprovvis eller kontinuerligt införes för träningen vid trav- och galoppbanorna och att djurplågerifall undersöks i större utsträckning än nu. Denna skärpning anser jag nödvändig även sedan veterinär fått den föreslagna rätten att avbryta tävlingar.

Under åberopande av ovan anförd motivering hemställs,

att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 138 måtte

1. besluta införa möjlighet för domstol att meddela förbud för djurplågere att ta befattning med djur i enlighet med det förslag som utredningsmannen framlagt i förarbetena till propositionen,

2. besluta införa förbud mot s. k. terrängritter,

3. i skrivelse till Kungl. Maj:t såsom riksdagens mening giva till känna vad i motionen ovan anförts angående vikten av skärpt bevakning genom polismyndigheter och andra tillsynsmyndigheter av djurplågeri i samband med hästtävlingar, samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta av punkterna 1. och 2. ovan föranledda ändringar i föreslagen lagtext.

Stockholm den 29 oktober 1965

Axel Gustafsson

i Borås